

De last van de
oorlog.
Janine's erfenis.

De last van de
oorlog
Janine's erfenis

Pieter van Groenewoud

Schrijver Pieter van Groenewoud

Coverontwerp Pieter van Groenewoud

ISBN 9789465206882

© pietervangroenewoud

De mensen van tegenwoordig begrijpen niet wat
wreedheid is.

Ze beschouwen haar als een soort hartstocht en
denken dat het doordacht pijnigen van anderen een
roes van genot geeft. De alledaagse wreedheid is
stompzinnigheid en een gebrek aan verbeelding.

Liefde is het hoofdgeheim der wereld. Vergeeft Uw
vijanden, niet ter wille van uzelf maar omdat de
liefde schoner is dan haat.

Oscar Wilde

Voorwoord

Er is al veel geschreven over de gruwelijke gebeurtenissen in de concentratiekampen, maar de herinneringen vervagen snel en dreigen uiteindelijk vergeten te worden. Laten we eerlijk zijn: dit is niet het soort onderwerp dat je aan de eettafel graag bespreekt. Toch zou het belangrijk zijn om dit minstens eenmaal per jaar te doen, want het gaat over ons, de mensheid. Het is nauwelijks te bevatten dat mensen zich zo beestachtig kunnen gedragen. Evenmin is het voor te stellen dat individuen zulke vernederingen en pijn langdurig kunnen verdragen. Waarom herhaalt de geschiedenis zich nog steeds? Psychologen bieden antwoorden op deze vraag en onthullen dat mensen onmenselijk gedrag vertonen onder omstandigheden gekenmerkt door haat, depressie, gehoorzaamheid aan autoriteit, religieuze overtuigingen, mentale afwijkingen en indoctrinatie.

Wat vaak vergeten wordt, is dat veel overlevenden hun hele leven met trauma's blijven rondlopen. Dit is niet alleen een persoonlijke last; vaak wordt het trauma onbewust doorgegeven aan anderen, vaak aan kinderen. Dit doorgeven van geleden pijn kan leiden tot een tijdelijke verlichting van de eigen lijdensdruk, terwijl het tegelijkertijd de afschuwelijke herinneringen vervaagt.

De harten van de meeste mensen die deze hel hebben overleefd, zijn vaak koud. Neem bijvoorbeeld Cora, wiens kille schaduw een zware last heeft geworpen op haar dochter, die gedwongen werd om die last over te nemen. Het onschuldige meisje verlangt naar één ding: liefde. Janine, haar dochter, was er alles voor over om dat te krijgen.

Dit verhaal gaat over haar en de erfenis die is achtergelaten.

Voor
Mensen als Janine

‘In haar ogen deed ik niets goed. Het voelde ontzettend vreemd, maar ik dacht dat het normaal was, omdat ik zo jong was en nog niets wist van het leven op aarde. Wat ik echter snel leerde, was dat de mens van nature slecht is. Dat was een heftige en pijnlijke waarheid. Ik was slecht, en zij ook. Ik herinner me de eerste keer nog als de dag van gisteren. Het was de woensdag voor mijn vijfde verjaardag. Ze sleepte me aan mijn haren de trap op. In de badkamer moest ik mijn kleren uittrekken en met mijn rug tegen de muur gaan staan. Toen begon ze te krijsen en te sissen als een slang. Ik mocht niet omkijken, anders zou ik nog meer straf krijgen. Ik begreep niet eens waarom ik gestraft werd. Het was de eerste keer dat ze me geselde, en het was de pijnlijkste ervaring van allemaal. Ze sloeg drie keer op mijn onderrug en twee keer heel hard op mijn billen. Het touw van de gesel sneed mijn huid open bij de laatste klap. Ik heb dat nooit kunnen begrijpen. Waarom gebeurde dat niet bij de eerste slag? Ze liet me bloeden en verliet de badkamer met een glimlach op haar gezicht. Ik dacht dat ik haar blij maakte.’ Janine zegt het, haar stem vol emotie. ‘Ik had werkelijk geen idee waarom ik zo streng gestraft werd. Eigenlijk weet ik dat nog steeds niet.’

Tom zit stomverbaasd naar haar te kijken. De kleur is uit zijn gezicht verdwenen, en hij kan gewoon niet geloven wat hij hoort. Zich voorbereiden op

zoiets is volkomen ondenkbaar, laat staan dat je het kon verwachten. Hij voelt zich machteloos en wacht gespannen af op de rest van haar verhaal. Eindelijk lijkt ze de eerste hindernis te hebben overwonnen. Nadat ze een slokje water heeft genomen, gaat ze verder met het relaas over haar afschuwelijke herinneringen. ‘Ik zag mijn moeder niet als een agressief beest, omdat ik niet anders kende. Ik accepteerde het, en misschien had ze wel gelijk dat ik een dom grietje was.’ Ze slikt terwijl de tranen over haar wangen rollen...

Wat eraan voorafging. . .

HOOFDSTUK 1

Herinneringen

Tom en Evelien

‘Ze was zesentwintig.’ Ik herinner het me nog als de dag van gisteren, want ik had voor mezelf een zakje met veertig kaarsjes gekocht bij de supermarkt. De taart om er tweeëndertig in te steken is er nooit gekomen. Die kaarsjes liggen nog steeds ergens in een lade. Dat is nu eenmaal wat er gebeurt als je alleen bent en doet alsof je studeert voor een betere toekomst op een armoedig zolderkamertje. Maar dat is natuurlijk grote onzin, want eerlijk gezegd was het de moeilijkste tijd van mijn leven. Meiden versieren, wat ongeïnspireerd rondhangen, en drank en sigaretten maken je jeugd pas echt leuk. Met je neus in de boeken zitten en dingen leren die je waarschijnlijk nooit meer zult gebruiken, voelt als tijdverspilling. Dat kan later altijd nog, tenzij je voor een trein springt. Met de grijze, eindeloze regen als achtergrond besloot ik een vakantie van zeven dagen te boeken naar een zonnig eiland. Op het vliegveld kocht ik een dik boek van een Japanse auteur met een vreemde titel. Achteraf gezien was het maar vijf dagen, want je verliest twee dagen met het vervelend wachten op het vliegveld en wordt dan als een sardientje in een vliegtuig gepropt, in veel te kleine stoelen naast mensen met soms een behoorlijk omvangrijke

figuur. Bij aankomst in het resort vond ik al snel de bar, en verdoofd plofte ik neer op een krakend bed dat ongetwijfeld al vele woelige avonturen had meegemaakt. De volgende ochtend liep ik rechtstreeks vanuit het armoedige vakantieflatje naar het strand. De zon scheen volop en de wind voelde heerlijk aan. Toch voelde ik me allesbehalve fantastisch; door het door elkaar drinken had ik mijn nadelen ervaren, en vrijwillig overgeven kan ik nu eenmaal niet.

In de verte zag ik twee ligbedden, waarvan er één werd bezet door een beeldschone vrouw in een weinig verhullende bikini. In een oogwenk vergat ik mijn lichamelijke ongemakken en sprak haar aan. Wat ik precies zei, ben ik vergeten, maar het moet een goede openingszin zijn geweest, want ze moest lachen. Toen ik vroeg wat ze deed, antwoordde ze dat ze advocate was. Ze voegde er meteen aan toe dat ze werkloos was. Op dat moment moest ik lachen. Eerst keek ze me vreemd aan, maar al snel begreep ze waarom. Ik vertelde haar in een notendop over mijn situatie. En toen, als een bliksemschicht, keken we elkaar diep in de ogen en werden we onmiddellijk verliefd. ‘

Zo verwoordde Tom het.

Tom groeide op als het tweede en jongste kind in zijn gezin, met een broer, Norbert, die zeven jaar ouder was. Hij heeft het geluk gehad dat zijn

ouders de arbeidersklasse konden achterlaten, omdat zijn vader werd bevorderd tot luitenant. Toen zijn broer het huis verliet, werd Tom het verwende kind van het gezin en hij genoot daar vijf jaar lang van. Tijdens deze periode leerde hij al snel veel over de liefde en de intimiteit, vooral na zijn eerste kus van Colette, die hem op school achterna zat en al verder gevorderd was. Een jaar later, tijdens een romantische boottocht met Mariette, kwam al zijn opgedane kennis goed van pas. Het was een feest dat leek te duren zonder einde. Maar kort na het behalen van zijn diploma viel er een bruine ansichtkaart van de Koningin op de mat. En ongeveer drie maanden later kroop hij, gekleed als soldaat, door het mulle zand. Zijn diensttijd duurde veertien maanden en bij zijn afscheid merkte de sergeant met een lach op dat hij het grootste gevaar in oorlogstijd zou zijn. En hij had gelijk; Tom was een slome, onvoorzichtige soldaat. Na zijn tijd in het leger stond Tom voor de vraag wat hij nu moest doen. Hij ontdekte dat hij redelijk goed was in knutselen en het repareren van computers, maar zijn interesse lag vooral bij de bouw. Daarom besloot hij een proefles 'architectuur' te volgen. Helaas verliep dat niet zo soepeltjes; studeren zat nou eenmaal niet in zijn bloed. Het was zo saai dat hij uiteindelijk besloot om een goedkope reis te boeken.

Ze was jong en ambitieus, woonde nog bij haar ouders en voelde dat haar leven in een sleur terechtkwam met haar eerste baan als advocate bij een chemisch bedrijf. Vaak zwierf ze op vliegvelden en reisde de wereld rond, maar het werk leek telkens hetzelfde. Ze droomde van een weekje ontspannen in de zon, wat op het eerste gezicht vreemd leek; in haar schaarse vrije tijd wilde ze immers liever avontuurlijke dingen doen, zoals het monster Nessie in Schotland zoeken, een croissantje eten in Parijs, wandelen over de Chinese Muur, de Himalaya aanschouwen en een van de Griekse eilanden verkennen. Echter, na verloop van tijd raakte ze gefrustreerd, want de dromen op haar lijstje leken steeds verder van haar verwijderd. Eigenlijk was haar loonstrookje de enige reden waarom ze elke ochtend een wekker zette. De gedachte om haar baas een paar maanden onbetaald verlof te vragen, vond ze te vroeg en te gênant; ze werkte er tenslotte nog maar een jaar. Maar Evelien besloot het anders aan te pakken. Terwijl zij op twaalf kilometer hoogte boven de Stille Oceaan in een vliegtuig zat op weg naar een zakenafpraak in New York, nam ze een besluit. Krap twee weken later lag ze heerlijk aan het strand in de zon en las ze een boek met een knalgele omslag. Ze was werkloos, maar dat gaf haar een gevoel van vrijheid. Met haar slanke, ring loze vingers sloeg ze het boek open; het was een verrassing van haar vriendin, die het in haar tas had

gestopt toen ze op het vliegveld afscheid van elkaar namen. Evelien wilde even zonder haar er tussenuit. Op pagina vijf voelde ze plotseling een rilling over haar lijf. Het had niets te maken met het verhaal of de kinderen die luidruchtig in de golven speelden. Een schaduw viel over haar heen als een koude deken, maar het voelde meer als een omarming door een warme geest.

De schaduw werd veroorzaakt door een slanke man met bijna zwart haar, een pilotenzonnebril op zijn neus en een zwarte zwembroek aan. Hij schonk haar een vertrouwelijke glimlach en ze kon zijn lengte inschatten; zijn sensueel volle lippen onthulden twee rijen nette ivoren tanden, en zijn blauwe ogen straalden. Aan zijn pols droeg hij een goedkoop horloge met een stalen bandje, en zijn handen waren prachtig slank. De iets slungelige man vroeg of ze getrouwd was, wat haar aan het lachen maakte. Ze nodigde hem uit om zelf te ontdekken of ze dat was, en hij ging naast haar zitten. Al snel was er een ontspannen sfeer tussen hen. Nadat een kelner had langsgesproken met drankjes, werden ze nieuwsgierig naar elkaar en stelden ze de ene na de andere vraag. Evelien bleek de vraagtechniek beter te beheersen dan hij. Op een bepaald moment keken ze elkaar aan en gaf zij hem de eerste kus. De vonk sloeg over toen ze naast hem ging zitten en zich overgaf aan de aantrekkingskracht van de liefde. Het geluid van de

golven die op het strand aanspoelden, de zilte bries en de geur van zweet maakten hen de volgende ochtend wakker. In haar bed, in haar suite, lagen ze beide naakt en hadden ze slechts een paar uur geslapen, na een nacht vol liefde in talloze posities. Haar lichaam vertelde haar dat er iets bijzonders gebeurd was, iets waarvan ze twijfelde of het werkelijk zo was. Ze had nog twee dagen tot zijn vertrek en die tijd brachten ze samen door. Al op het vliegveld stonden ze stil bij het gemis dat hen te wachten stond. En dat gemis kwam inderdaad. Een week later zaten ze samen op Toms zolderkamer. De liefde tussen hen was echt, geworteld in hun gezamenlijke afkeuren van bepaalde dingen en gedeelde interesses; ze hadden een zwak voor schandalen. Zijn dromerigheid, die ze eerst slungelig noemde, vond ze nu eigenlijk best ontspannend. Voor hem was zij de motivatie om zijn studie af te ronden, met de hoop zo snel mogelijk te kunnen verhuizen naar een echt huis zodra zij een baan had gevonden. Ze konden samen dromen over de toekomst; zij was goed in het vooruitkijken en fantaseren. Hij daarentegen leefde meer in het moment en studeerde in een ruimte die zo klein was als een washok, waarbij het enige daglicht binnenviel via een plastic raampje dat hij telkens stootte wanneer hij van zijn 'bureau' opstond. Dat bureau was overigens niet meer dan een strijkplank. Zijn woning was een zolderverdieping onder een schuin dak van een

eengezinswoning in een groene wijk van een grote stad. De ruimte bestond uit een kamer met een bed, waar het een uitdaging was om met twee personen de liefde te bedrijven, en een kledingkast van een Zweeds merk die al snel het slachtoffer werd van haar garderobe en een overvloed aan damesartikelen. Hij had zijn spullen naar het washok verplaatst, zijn studeerplek. Tegenover het bed stond een oud, tweezitsbank met daar tussenin een lage houten salontafel. Aan de muur hingen twee oranje plastic klapstoelen. Het enige raam keek uit op het westen. De keuken was een eenvoudig campingtafeltje met een tweepits butangasstel. Onder het aanrecht lagen twee plastic kratten met daarin enkele pannen. Achter een deur onder het schuine dak bevonden zich een wastafel, een douchecabine en een toilet. De houten vloer was kaal, maar bij de deur lag een Perzisch kleedje van haar moeder. Ondanks de krappe ruimte was het er eigenlijk best gezellig, al was het enorm gehorig.

Een keer per maand gingen ze met een boek en een gevulde waszak naar Van Duren, de wasserij in de buurt. Terwijl ze genoten van de afschuwelijke koffie en de herrie van zes draaiende wasmachines, maakten ze kennis met hun burens. Hilarisch waren de momenten waarop je per ongeluk de onderbroek van een overbuurman in je wasmand vond. Ze lazen hardop uit de verhalen van Jane

Austen en voerden levendige discussies. Zij was een veel betere lezer dan hij; hij raakte steeds in de war door de vele namen en vond de relaties die Jane zo meesterlijk wist te beschrijven maar onzinnig.

Ze was gelukkig met hem, maar vond dat ze niet te lang op zolder moesten blijven. Daarom solliciteerde ze met volle overgave en was ze vaak onderweg. Haar ouders waren echter niet blij met de relatie van hun dochter. Ze waren van mening dat hij niet bij haar milieu en haar persoonlijkheid paste. Evelien trok zich niets aan van de twijfels om haar heen. Ze pakte haar koffer en besloot snel bij Tom in te trekken. Tom werkte als hulp kok in een bistro, waar hij vaker afwaste dan kookte. De dynamiek van een professionele keuken vond hij fascinerend, maar soms twijfelde hij of hij de juiste keuze had gemaakt. Evelien echter overtuigde hem met een eenvoudige waarheid: 'Je bent lief, maar je mist talent. '

Evelien was een enig kind, opgegroeid in een warm en veilig gezin. Haar vader was rechter en haar moeder werkte als pro deo advocaat. Ze voltooide haar middelbare school zonder problemen en haalde zonder moeite haar diploma. Het was dan ook niet verwonderlijk dat ze na een zorgeloze schooltijd besloot rechten te studeren, waarbij ze met een gezonde dosis feesten en plezier haar

diploma behaalde. Met haar charme en uitstraling was ze een gewilde verschijning onder mannen. In het lokale café was ze een vaste gast; niet alleen was ze aantrekkelijk en grappig, ze wist ook perfect hoe ze mannen om haar vinger kon winden. Evelien had oog voor de kleine dingen in het leven.

Wanneer Tom trots een simpel gerecht als doorgekookte pasta op tafel zette, de ranzige rode wijn over twee glazen schonk en een kaars aanstak, kon ze wel smelten. De eenvoud van het gebaar raakte haar, ook al wist ze dat hij geen echte kok was. Achteraf spuugden ze de wijn weg in de wastafel, maar dat deed er niet toe; het ging om de intentie. Tom was een Stier, gezegend met de jaloersmakende gave om nooit aan te komen.

Borden vol patat, kroketten en gehaktballen verdwenen als sneeuw voor de zon zonder hem een gram te laten winnen. Hij was als een Stier: soms wat traag, maar eenmaal op gang niet meer te stoppen. Slechts één ding was nodig om hem in beweging te krijgen: Evelien. Ondanks haar werkloosheid was ze druk bezig met solliciteren. Ze ontving verschillende aanbiedingen, maar nam geen van allen serieus. Tom had het gevoel dat ze bij hem wilde zijn, wat wellicht een misverstand was, want Evelien wist precies wat ze wilde. En ze kreeg het: op een regenachtige middag viel er een envelop op hun Perzische kleed, afkomstig van MaJan Advocatorum Internationalis. De baan waar ze op had gewacht. In een prachtig mantelpakje, dat haar

fantastisch stond, kwam ze stralend de trap op met het getekende contract. Tom stond al bij de deur op haar te wachten, en niemand anders kon zo'n trap spannend oprennen als zij. Met het indrukwekkende salaris dat ze zou verdienen, kwam de aankoop van een echt huis en een auto binnen handbereik. Een maand later, nadat ze haar proeftijd had doorlopen, lagen ze na een heftige vrijpartij achterover op bed naar het plafond te staren. Het moment kwam waarop ze een besluit moesten nemen. Op een zaterdagochtend, toen de regen eindelijk was gestopt en de zon doorbrak, zaten ze bij een makelaar om het koopcontract van hun nieuwe huis met een grote tuin te ondertekenen. Een maand later verhuisden ze. Een half vrijstaande woning met rode dakpannen en een garage, gelegen aan een park en grenzend aan een oud, laag gebouw met sociale huurflats. Langzaam maar zeker vulden ze het huis met meubels, en dat ging probleemloos omdat ze elkaars smaak volledig respecteerden. Uiteindelijk besloten ze een jonge, tweedehands donkerblauwe Audi aan te schaffen, die perfect paste bij een advocaat. Ze waren dolgelukkig en droomden van een huwelijk. Het Joodse advocatenkantoor opereerde in een vrij duistere wereld. Ze werd aangesteld als privé-advocaat voor enkele zeer welgestelde cliënten, waarvoor ze op verschillende gebieden bijstand en advies moest verlenen. Dit betrof vaak complexe zaken, zoals conflicten en familiezaken. Ze moest

tekenen voor absolute discretie. Ze vertelde hem dat een van de zaken verband hield met de Ha-Mossad le-Modiin. Meer informatie mocht ze niet delen. Dit deed hem rillingen krijgen, want deze tak van de Israëlische geheime dienst staat niet bepaald bekend om zijn zachtaardigheid. Ze gaf haar dossiers namen van bloemen en genoot het meest van het bemiddelen in familiale ruzies. Haar werkdagen waren lang, vaak was ze daardoor meer van huis dan haar lief was. Regelmatig kwam ze de volgende ochtend pas thuis, met altijd een dictafoon bij zich; dat was haar externe geheugen, zoals ze het noemde. Wanneer ze zich in de vroege ochtend naast hem in bed nestelde, rook ze heerlijk. Ze sliep diep, met een glimlach op haar gezicht, terwijl haar telefoon en dictafoon altijd op het nachtkastje lagen. Op haar werk droeg ze een elegante witte zijden blouse met een donkerblauw mantelpakje en zwarte pumps. De momenten dat ze elkaar zagen waren beperkt; dat kwam Tom goed uit, want hij moest zich concentreren op zijn eindproject. Na een diner in een restaurant waren ze het er samen over eens: ze zouden in alle stilte trouwen. Tom in een combinatie van een blauwe broek en een geruite blazer, en zij in een opvallende Mexicaanse jurk versierd met maiskolven en zonnebloemen. Hun huwelijk vond plaats in een somber, grijs en vochtig gemeentehuis op maandagochtend. Later die dag informeerden ze hun familie en vrienden, denkend dat ze nu veilig

waren. Maar dat bleek een vergissing te zijn. Later, na het legen van een fles rode Merlot, gingen de deurbel en de verrassing aan de deur van Evelien. Halverwege gekleed deed ze open en trof een taxichauffeur die hen kwam ophalen, zonder te zeggen waarheen. Ze moesten gewoon meekomen.

Toen ze iets later bij een horecagelegenheid stopten, bevestigde hun vermoeden zich. Vrienden en familie hadden in een mum van tijd een feest voor het pasgetrouwde stel georganiseerd, compleet met een fotograaf. Het was een jonge vrouw met sproeten in een kort rokje en een wit topje. Het werd een fantastisch feest dat zich voortzette tot in de vroege uurtjes. Na afloop bedankte Evelien de fotografe op een bijzonder hartelijke manier. Dat deze vrouw met sproetjes kon fotograferen, werd duidelijk toen ze het fotoalbum ontvingen, vol met ongebruikelijke foto's van vooral Evelien. Toen de laatste korrels rijst uit hun kleding waren verdwenen, hervatten ze hun gewone leven in een nieuw huis, met een gezonde financiële basis. Tom moest alleen nog slagen voor zijn architectenopleiding. Hij stond op het punt om zijn werkstuk mondeling toe te lichten voor de examencommissie, de laatste hindernis. Zijn ambitie was om architect te worden. Hij wilde woningen ontwerpen in afwijkende vormen, vanuit de overtuiging dat een mens niet gelukkig kan leven tussen vier muren. Voor hem was een huis meer

een kist, symbolisch voor een leven dat op weg is naar de dood. En eindelijk was de grote dag aangebroken: het moment waarop hij zijn werkstuk moest verdedigen voor de examencommissie. Zenuwachtig stond hij achter het spreekgestoelte en keek de zaal in, gevuld met professoren en medestudenten. Zijn blik viel op zijn broer, en natuurlijk was ook Evelien daar. De rector opende de bijeenkomst met een serieuze toespraak, die eindigde met een luchtige grap, en daarna gaf hij het woord aan Tom. In het begin was hij wat onhandig met zijn korte introductie, maar al snel kwam hij in zijn ritme en presenteerde hij zijn toelichting vol zelfvertrouwen. De vragen van de commissie beantwoorde hij vlot, zonder aarzeling. Toen de rector opstond en samen met de leden van de examencommissie de zaal voor overleg verliet, viel er een stilte. Tom nam een slok water en wachtte met spanning op de uitslag. Het duurde even voordat de commissie terugkeerde, en de oudere professor, rector van de universiteit, nam met een ernstig gezicht het woord. Hij begon met een citaat van Cicero en wendde zich toen tot Tom, met een voorzichtige glimlach. De rector bouwde de spanning langzaam op door in stappen de vijf vakken te evalueren. Tot Tom's grote opluchting hoorde hij uiteindelijk dat deze als voldoende waren beoordeeld. Toen de rector begon over de praktijkopdracht, werd het weer spannend, maar hij prees vooral de originaliteit ervan. De rector keek

even naar de commissie en daarna weer naar Tom, die met zweet in zijn handen zenuwachtig wachtte op het eindcijfer. Om de spanning niet langer te rekken, werd er een hoog cijfer bekendgemaakt: hij was geslaagd! Het diploma werd ondertekend door alle leden van de examencommissie en uiteindelijk door de rector, die het van een officiële zegel voorzag. Het onderstaande applaus was een bekroning op zijn jarenlange inzet en doorzettingsvermogen, met een beetje hulp van zijn meisje. Trots zwaaide Tom met zijn diploma. Hij zag Evelien bij de deur staan; ze blies hem een handkus en vertrok kort daarna, omdat ze nog moest werken. De klok boven de deur, die langzaam dichtklapte, gaf twaalf over vier aan. Tom werd omringd door zijn studiegenoten en gefeliciteerd door de vele aanwezigen. Het duurde een uur voordat hij besepte wat er echt was gebeurd. Het resultaat dat hij voor onmogelijk had gehouden, had hij bereikt. En hij wist heel goed wie daar zo'n belangrijke rol in had gespeeld: Evelien, zijn Evelien. Opgewekt pakte hij zijn fiets en reed al fluitend naar huis, vol verwachting voor de avond en hunkerend naar haar. Het was half zes toen Tom thuis de tafel dekte. Hij had een prachtig, smetteloos wit tafellaken uitgespreid en donkerblauwe porseleinen borden neergezet. Het luxe goudkleurige bestek lag erbij, samen met elegante champagneglazen. Op de tafel stonden ook twee zilveren kandelaars met zwarte kaarsen

die zij had gekocht. Alles was in gereedheid gebracht om samen met Evelien een feestelijk moment te vieren. Het eten had hij besteld bij de Chinees, met gerechten waar ze allebei dol op waren. De levering zou tussen negen en half tien plaatsvinden, en Evelien zou ondertussen al terug zijn van haar werk. Toen de bel om half tien ging, schoot Tom meteen op de deur af. De Chinees! Dacht hij, terwijl hij naar de voordeur liep. Maar toen hij opendeed, kleurde zijn gezicht weg bij het zien van de politieagenten. Met een bleke stem vroeg hij wat er aan de hand was. Razendsnel schoten allerlei gedachten door zijn hoofd; had hij te hard gereden? Was er een parkeerboete open? De agent keek naar de grond, schudde zijn hoofd en vroeg of ze binnen mochten komen. Op dat moment beseftte Tom dat er iets ernstiger aan de hand was dan een verkeersovertreding. Dit moest wel erg zijn, mogelijk met Evelien. De agent vertelde hem daarna het vreselijke nieuws. Tom voelde een golf van benauwdheid opkomen en kon niet geloven wat hij hoorde. Net op dat moment ging de bel opnieuw. Het was de Chinees, met een vriendelijke glimlach en een grote plastic tas. Tom betaalde zonder veel te zeggen en zette het eten in de keuken. Terug in de woonkamer gaven de agenten hem de hoognodige informatie en vroegen of hij hulp nodig had. In shock keek Tom naar hen, die hun best deden zijn medeleven te tonen. Toen de agenten vertrokken, kon hij alleen maar voor

zich uit staren. Intuïtief wilde hij de telefoon pakken en iemand bellen, maar hij wist totaal niet wie. Hij sluit zijn ogen en herhaalde in gedachten de woorden van de agent.

Een bijzonder goed gerichte kogel, afgevuurd uit een klein wapen van Duitse makelij met een kaliber van .22, had Eveliens leven beëindigd. Ze was alleen in het gebouw, en de dader moet haar gevolgd zijn en onopgemerkt het kantoor binnengekomen. Vreemd genoeg was er geen enkel spoor van schade of braak, wat de politie uiterst verdacht vond. Het gebouw had geen camera's vanwege de privacy van cliënten, en het onderzoek was inmiddels in volle gang. In een staat van histerie en vol verdriet belde hij zijn broer. Een uur later zaten beide broers in tranen op de bank. Norbert liet Tom niet alleen en nam hem mee naar zijn huis. Die nacht sliep Tom niet, en vroeg in de ochtend vertrok hij weer naar zijn eigen huis. De Chinese maaltijd lag nog onaangeroerd op het aanrecht. Hij staarde ernaar, opende een pakje en at een beetje koude bami met pindasaus. De rest stopte hij in de koelkast. Voordat hij de deur van de koelkast achter zich dichttrok, greep hij twee blikjes bier en dronk ze achter elkaar leeg, de woorden van de politieagent bleven maar door zijn hoofd spoken. Het beeld van Evelien die een handkus naar hem blies tijdens zijn diploma-uitreiking was als een tatoeage op zijn netvlies

gebrand. Zijn hart was gebroken en voelde ijskoud. Evelien was zo plotseling uit zijn leven verdwenen. Gewoon, zomaar. Om tien uur kreeg hij een telefoontje van de politie met de mededeling dat hij verwacht werd in het mortuarium van het ziekenhuis om haar te identificeren. Na zich snel te hebben opgefrist, stapte hij op zijn fiets in de garage. De Audi stond nog bij haar kantoor. Tijdens de hele rit naar het ziekenhuis kon hij zijn tranen niet bedwingen. Bij de fietsenstalling zette hij zijn fiets tegen de muur en ging naar binnen. Bij de receptie kreeg hij te horen dat men naar hem uitkeek. Met lood in zijn schoenen betrad hij de ruimte waar een agent in burger en een arts op hem wachtten. Achter hen stond een roestvrijstalen tafel bedekt met een wit laken. De arts tilde een hoek van het laken op, waardoor hij haar kon zien. Het leek wel alsof ze vredig lag te slapen, als ze elk moment zou kunnen opstaan en hem een kus zou geven. Maar zo was het niet. Hij streek zachtjes over haar haren en fluisterde iets, maar zijn stem bereikte haar niet. Zijn ogen sloten zich en hij probeerde iets te zeggen, maar de woorden bleven steken. Ze was weg, voorgoed. De arts legde het laken weer terug en begeleidde hem naar de uitgang. Op de terugweg fietste hij een omweg, verlangend naar frisse lucht, wetende dat er een aantal zware taken op hem wachtten: de crematie regelen en het informeren van directe familie en vrienden. Hij besloot te beginnen met de plek waar

hij het meest tegenop zag. Haar ouders belden en de reacties waren onverhoopt. Haar moeder begon Tom onmiddellijk uit te schelden, waardoor hij het gesprek abrupt beëindigde. Later stond haar vader voor de deur, waar hij oprechte excuses aanbood en zijn hulp aanstelde. Ook andere familieleden en vrienden reageerden op een gepaste manier. De crematie van Evelien werd door vele bezoekers bijgewoond, en Tom kende lang niet iedereen. Haar ouders en vrienden waren er, haar collega's, en natuurlijk ook haar eigen ouders. Tussen de aanwezigen was er ook een jonge vrouw met sproeten. Nadat Tom, in tranen, zijn speech had afgebroken, sprak haar vader enkele mooie woorden. Enkele dagen later werd Tom nieuwsgierig naar het politieonderzoek en belde hij met de recherche. Hij werd te woord gestaan door een vriendelijke agent die hem vroeg even te wachten. De man vertelde dat er nog geen nieuws van het onderzoeksteam was, maar dat camera's in de straat een zwarte Porsche hadden vastgelegd, een voertuig met een buitenlands kenteken dat door een tak niet leesbaar was. De agent voegde toe dat dit type auto in de buurt geen uitzondering was en daarom niet verder onderzocht zou worden. Tom begreep het niet en vroeg om opheldering.

‘Een Porsche,’ vertelde de agent. ‘Dit is een wijk met rijke bewoners.’

Een week later vertrok Tom met Evelien naar Schotland. Na een lange rit door de bergen bereikte hij zijn bestemming. Op een onbetrouwbare houten steiger bij een meer met gitzwart water trotseerde hij de koude wind. Hij trok zijn handschoenen uit en met bibberende handen opende hij de deksel van een metalen urn.

‘Liefje, hier ben je dan. Waar je zo graag wilde zijn. Helaas nemen we hier afscheid van elkaar. Je zult Nessie tegenkomen, want als iemand dat kan, dan ben jij dat. Met die woorden hield hij de urn scheef en liet de as over het donkere water uitspreiden.

Na een korte vlucht, laat in de avond, stapte hij uit een taxi en opende de deur van zijn ijskoude huis. Dagenlang bleven de gordijnen gesloten. Nieuwsgierige burens probeerden contact met hem te leggen, maar hij stond dat niet toe. Negen dagen later, op een regenachtige woensdagmiddag, kwam hij eindelijk naar buiten om boodschappen te doen. Een buurvrouw zag hem en schrok; hij zag er ongeschoren en bijzonder slecht uit. En alsof hij nog niet genoeg leed had, werd er twee weken later aangebeld door een deurwaarder met het vervelende nieuws dat de levensverzekering van Evelien niet voldoende was om de volledige hypotheek te dekken. Tom kreeg de keuze om het resterende bedrag in één keer te betalen of een

nieuwe hypothecaire lening af te sluiten. Hij koos voor het laatste, maar werd teleurgesteld. De bank weigerde hem een lening te verstrekken omdat hij geen werk had. Er zat niets anders op dan het huis te verkopen. Hij kreeg drie maanden de tijd, anders zou er een executieveiling plaatsvinden. Met het deurwaardersexploit, een diploma, een diep gevoel van verdriet en een fles sterke drank in een leeg, kil huis, begon Tom zijn emotionele pijn te verwerken. Zijn vrienden maakten zich grote zorgen om hem. Hoezeer ze ook hun best deden, Tom gleed steeds verder af in een eindeloze duisternis. Ondertussen hadden zich kopers gemeld voor zijn huis, en het leek erop dat de financiële schade beperkt bleef. Hij hield zelfs een aanzienlijk bedrag over, en zijn broer bood hem tijdelijk onderdak aan. Na de overdracht van het huis was Tom vaak te vinden in het café, waar hij steeds op dezelfde kruk zat en zichzelf dronk van openingstijd tot sluitingstijd. Dit verontrustte zijn broer en vrienden, die hem herhaaldelijk vroegen om hulp te zoeken. Maar Tom weigerde en ontkende hardnekkig dat hij een alcoholprobleem had, wat ertoe leidde dat hij zelfs nog vaker in de kroeg te vinden was. Zijn broer, die het zat was, confronteerde hem met een stevige woordenwisseling. Hij stelde Tom voor een onverbiddelijke keuze: of stoppen met drinken, of het huis uit. Tom was echter onverschillig en verliet midden in de nacht het huis van zijn broer. Toen Norbert de volgende ochtend ontdekte dat Toms

bed niet was beslapen, schakelde hij de politie in. Na uren van zoeken vonden ze Tom op een bankje bij het treinstation. Hij lag te slapen onder een paar oude kranten en had geen schoenen aan. De politie bracht hem terug naar Norbert, waar zijn vrouw Tom een paar dagen verzorgde totdat hij enigszins was hersteld. Een ernstig gesprek met zijn broer en een arts overtuigde Tom een beetje om hulp te zoeken bij een centrum dat gespecialiseerd is in alcoholproblematiek. Ondanks dat hij zijn probleem ontkende en de schuld afschoof op de dood van Evelien, maakte Norbert hem duidelijk dat een fles whisky of wodka haar nooit zou terugbrengen. Nooit.

Dat leek het zetje te zijn dat Tom nodig had. Toen hij de ontkenning niet langer kon rechtvaardigen, kreeg hij van zijn broer een folder van een anti alcoholvereniging onder zijn neus geschoven. Hij keek ernaar, haalde zijn schouders op, nam een grote slok water en stak een sigaret op. Van de folder vouwde hij een vliegtuigje en wierp het de lucht in. Toen het tegen de muur botste, had hij besloten naar de AA-sessie te gaan. In de flyer stond dat je telefonisch een afspraak moest maken. Omdat Norbert zijn broer niet vertrouwde, had hij zelf de afspraak geregeld. Voor de sessie van dinsdag waren nog twee plaatsen vrij.

‘Baat het niet, dan schaadt het ook niet,’
mompelde Tom tegen zichzelf toen hij hoorde van
de afspraak.

Wat die dinsdag zou brengen, kon werkelijk
niemand bedenken.